

Савельєва Олена Миколаївна
*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВУ СКЛАДОВУ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

В Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р зазначається, що загальносвітовою тенденцією є трансформація індустріального суспільства у постіндустріальне, що відбувається в умовах посилення глобалізаційних процесів, розширення сфери послуг і нематеріального виробництва у результаті науково-технічного прогресу, у тому числі масштабного, глибинного та динамічного про-

викнення інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання й держави. Аналіз даного нормативно-правового акта свідчить, що становлення інформаційної сфери в Україні ще триває, існує ряд проблем, які гальмують розвиток інформаційного суспільства в державі.

Стратегічними напрямками формування сучасного інформаційного суспільства в Україні, як зазначають науковці, виступають: по-перше, повсюдне використання інформаційно-комунікаційних технологій задля вдосконалення системи державного управління, а також відносин між державою й громадянами, створення електронних форм спілкування між державними органами і фізичними та юридичними особами; по-друге зростання ролі місцевого самоврядування у створенні сучасного інформаційно-комунікаційного середовища в Україні [1, с. 16].

Особливої актуальності в наш час набуває питання, яке стосується забезпечення правового режиму створення, збирання, зберігання, використання, поширення інформації та обробки даних, формування і використання земельних інформаційних ресурсів з метою покращення умов для забезпечення гарантій, охорони і захисту права власності на землю землевласників і землекористувачів та землі як об'єкта земельних правовідносин і основного національного багатства. В цьому випадку відбувається тісна взаємодія норм земельного та інформаційного права, що мають різні за змістом предмети та об'єкти правового регулювання.

Категорія «інформаційні правовідносини» в наукових джерелах визначається як «урегульовані правом та охоронювані державою суспільні відносини, що виникають у процесі виробництва, збирання, отримання, зберігання, перетворення, пошуку, передачі, поширення, споживання та захисту інформації, а також функціонування інформаційної інфраструктури. При цьому учасники зазначених відносин виступають носіями інформаційних прав і обов'язків. Такі відносини виникають, розвиваються і припиняються в інформаційній сфері при самостійному обігу інформації, створенні й застосуванні автоматизованих інформаційних технологій, засобів і механізмів інформаційної безпеки» [2]. Зазначені інформаційні відносини виступають предметом галузі інформаційного права, норми якого регулюють суспільні відносини в інформаційній сфері.

Важливою нормативною підвалиною розвитку інформаційного суспільства в земельній сфері слід вважати постанову Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту щодо проведення моніторингу земельних відносин та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 23 серпня 2017 р. № 639. Зокрема в ній регламентовано, що основною метою взаємного обміну інформацією між суб'єктами інформаційної взаємодії шляхом проведення моніторингу земельних відносин виступає: а) підвищення рівня відкритості та прозорості у сфері земельних відносин; б) забезпечення актуальною інформацією всіх суб'єктів інформаційної взаємодії; в) наповнення державного та місцевого бюджетів. Відповідно до цієї постанови до моніторингу входять 65 показників з числа тих, що відповідають практиці розвинених країн та рекомендаціям Світового банку (LGAF, 2013), а також описують хід земельної реформи в Україні [3].

Основними завданнями моніторингу визначено: 1) запровадження системи обміну інформацією про земельні відносини між органами державної влади – суб'єктами інформаційної взаємодії; 2) підвищення якості надання послуг державними органами у сфері земельних відносин; 3) підвищення якості управління земельними ресурсами на державному, регіональному та місцевому рівні; 4) підвищення рівня інвестиційної привабливості та бізнес-клімату у сільському господарстві та сільській місцевості; 5) створення інформаційної бази для модернізації земельних відносин. Суб'єктами інформаційної взаємодії виступають Держгеокадастр, Міністерство юстиції України, Державне агентство водних ресурсів, Державна фіскальна служба України, Державна судова адміністрація України, Державна служба статистики України. Проведення моніторингу здійснюється відповідно до Положення про організацію взаємного обміну інформацією про стан земельних відносин між суб'єктами інформаційної взаємодії (моніторинг земельних відносин), затвердженого Міністерством аграрної політики та продовольства України.

На думку фахівців, яка є слушною, досвід впровадження збору даних моніторингу земельних відносин засвідчує необхідність таких наступних кроків: 1) розробка нормативно-правових актів, які б надавали визначення моніторингу земельних відносин та регламентували порядок його проведення; 2) впровадження автоматизованих систем звітності, забезпечення розміщення результатів у відкритому доступі та їх регулярне оновлення; 3) проведення інформаційно-просвітницької роботи із використанням даних моніторингу, яка б зменшила можливості для маніпуляцій щодо стану земельних відносин в Україні та надавала інструменти для прийняття рішень у цій сфері на підставі фактичних даних [3]. Науковці також відмічають важливість прийняття розробки та прийняття Інформаційного кодексу України [4, с. 190], оскільки єдиний інформаційний простір України торкається всіх сфер діяльності в суспільстві, особливо сфери земельних правовідносин, охоплює всі регіони та території держави.

Література:

1. Арістова І. В., Курило В. І., Калугін О. Ю. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в аграрний сектор економіки України: організаційно-правовий аспект : монографія / за заг. ред. І. В. Арістової. Київ, 2014. 203 с.
2. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти : монографія / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Ун-т внутріш. справ, 2000. 368 с.
3. Назілов Д., Данкевич В., Івінська К. Моніторинг земельних відносин в Україні: 2016–2017. Статистичний щорічник та дані моніторингу: затверджено рішенням підгрупи з моніторингу земельних відносин 20 вересня 2018 р. URL: <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/monitoring.pdf> (дата звернення: 20.06.2019).
4. Шпенюв Д. Ю. Інформаційні правовідносини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2012. 19 с.